

5

CENTIMOS

AÑO II * Sóller 15 Noviembre de 1918 * N.º 76

¡VIVA LA PAZ!

EN XERRIM contribuye a aumentar la alegría que el final de la guerra ha ocasionado al mundo entero, cesando el derrame de sangre inocente, y por tal humana causa gritamos: ¡VIVA LA PAZ!

FINIS

«Tras la tempestad viene la bonanza» escribió cierto día un poeta de uñas largas, y ahora nosotros en honor suyo ratificamos la tal frase filosóficamente o sin más.

Después de cuatro años de sufrir las consecuencias de una guerra sangrienta, incoada con el fin de conseguir una libertad eterna, con el fin de hacer de la Europa oprimida, una Europa libre dueña de sus derechos, ha nacido la paz, cuyos síntomas tiempo hacía nos lo hacía prever. Han desaparecido las nubarrones, y han brillado los dorados rayos del sol de la Libertad Universal, en honra del poeta de marras.

El Kaiser, el de los bigotes refilados, abdicó, con la pena en la punta de la nariz, y el Kromprinz lloró y lloró tanto al renunciar el Trono, que aún tiene sus os per las de ojos humedecidos por las lágrimas. ¡Pobrecitos! Generales alemanes se han alojado en su rubia cabecita nueve onzas de plomo, y el pueblo alemán amotinado ha levantado un alto pedestal para sostener una República, emblema de la libertad y el bienestar nacional. El Kromprinz llora. El Kaiser toma las de Villadiego seguido de sus íntimos amigos. Y nosotros quedamos ahí tan fresquitos.

Pero la frescura nos la motiva el contemplar el triunfo de la justa causa, el término de una guerra que tanto luto y dolor ha sembrado en el mundo entero y

el fin eterno de las guerras en todo el orbe.

El pueblo español sonríe y se regocia. Ve seguido en esta paz: El abaratamiento de las subsistencias. La baja del papel, cuero, ropa, etc., todo lo ve color de rosa y nosotros aún lo vemos más color de rosa que el Hechas las paces vendrá el siguiente abaratamiento de todas las materias, y a más ante la carencia de brazos, el jornal del obrero obtendrá una considerable alza. Y luego con las subsistencias baratas, el jornal aumentado, y con el nuevo sol de la Libertad, nacerá una felicidad nunca soñada, y los derechos del hombre serán respetados cual se merecen por aquéllos esbirros, que paso a paso, y eslabon por eslabón iban montando una fuerte cadena para sujetarnos y esclavizarnos. El camino de la nueva Inquisición ha sido destruido por una eternidad por los aliados. El germen de la esclavitud ha quedado borrado gracias a Wilson.

La barbarie ha tenido su fin. La civilización se ha extendido, cual se extienden las aguas en los mares, por nuestra Europa que si en un tiempo fué considerada como blason de la civilización quitadas las cortinas ha resultado contener en su seno el núcleo de la barbarie y el centro de la esclavitud. Vergüenza sobre vergüenza.

Gloria pués a los aliados regeneradores de la Libertad!

Gloria a Wilson Patriarca de la Civilización!

¡Y viva el fin de las guerras de todo el orbe!

Recorts d'aquests dies

—De parlà de coses tristes sempre hey somà témps.
—Pero s'enfermèdat des grippe es't actualitat per desgracia, y d'ella hem de parlà, encara que procurém ferho amb'a liciens.

—S'horizonté se presenta ara com' arames esperansat y es fácil qu'a l'ho'ra de sorti a l'um aquést número d'EN XERRIM sa gripi aquesta s'haje despedida de Mallorca, i vol en dijous sup traient d'ell.

Deu heu fassés y menjariem datiis.

Cuant s'epidemi sa trobava a nes seu apogeo un metje molt maniós, que també n'hi ha, se presenta a un estany de devés Plassà amb'una carta en sa ma y demanava un sello de 0'15 pts.

Es dueño li entrega es sello aixut y es metje, después de mirá si a demunt es taurell hey havia s'esponjetà bañada y no veurelhé no s'atrevi a muyá sa goma sabent qu'es punt per ferí niu es microbis.

Es metje en so sello en sa ma no sabia lo que havia de fer cuant entrà una dona amb un altre carte per tirarlhé a nes buzón.

—Jermaneta — li diu es metje — Jo som metje.

—Si señó, ja el conech — li contestà sa dona.

—Idó treis sa llengo y vos miraré com la teniu.

Aquella dona tragué un pam de llençó a desfora, es metje li passà es sello per demunt, l'aferra a sa carta, la tira a dins es buzón y exclamà:

—Tantes gracies mestresa, estau tranquila que teniu una salut a prova de bomba.

Aquella dona n'os pogué quixá porque tengué consulta gratis.

A un mariné de Santa Catalina des primés que tenguérer es grippe es metje li receptà una dotsena de cachets.

Es malalt sa quixava y es metje li digué:

—Vos faré un cachets qu'heu de prendre y ja veureu com vos anirán bé.

PROVINCIAS: Un trimestre 0'75 pts.

Extranjero: Un año 6'00

—Pago por anticipado—

Correspondencia y Administración

Luna, 27.—SÓLLER (Mallorca)

Periodico semanal de 16 páginas

No se devuelven los originales

Suscripción anual 6'00

Entrega en Mallorca y en el resto de las Islas Baleares

Entrega en el resto de las Islas Baleares

Cavallés la pau s'acosta
ja la tenim pes carni
de torná posà l'Eropa
feta un hermos paradi.

Aquesta capota negra
qu'a tots mos contrista tant
prest serà colò de rosa
y per tots serà un encant.
Prest sas armas racionadas

las vorem dins un recó
ben plenes de taraiñas
totes ben plenes de pols.

Aquets parts de la guerra
que son tant horripilans,
que mos fan agafà es grippe
o pitxos enfermedats,

prest foixirán de la vista
y en lloc d'ells anunciarán
las nossas en prespectiva
qu'en poc temps afectuarán.

¡Quina ditxa mos espera!

¡Quin modo de disfrutar!

¡Quina alegria tant grossa

que la pau reportarà!

Baixaran ses subsistencias

feina per tothom ni heurà,

hasta diven que sas sogras

es seu mal genit perdràn;

no sentirem dins tavernas

sas bregas tant colosalas

qu'ets amics de Franse armaven

contra ets amics des Centrals.

¡Quina calma tant completa!

¡Quin mon tant regenerat!

Prest la terra de la gloria

en serà una sucursal!

Aquests tipus qu'acaparan

avuy es nostre menjá

tornaran tení concienci,

tornaran un poc humans.

Tornerem tení monjetas,

arrois y favas per llarc;

sa carn nirà molt barata,

tot nirà casi de franc.

¡Allò serà una hermosura!

¡Allò si que serà encant!

Tots gosarem a la terra

lo qu'al cel gosan es sans!

Això es lo que jo, señores
aquesta nit he somiat...
Esta vist qu'a totes horas
no pens més que desberats.

N'URBANO

Francia.

Gaspachos Ciutadans

Parlemné un poch des testament d'en Romanones que tengué sa desgracia de mori sense sobre com acabaria sa guerra europea y com ferien sa pissa remona es magatzemistes de tarines.

Sa part d'avuy diu així:

«Deix a nes qui tenguen necesitat de flasades, capots y butandes y no sien mamfloristes de Don Fulano o Don Zutano, 500.000.000 millions de duros perque puguen carregà arreu a calsevol botiga.

Deix a tots ets homos y ses dones que s'ocupen de sa guerra europea un defensiu beneit y un número de s'Almudaina perque s'enterin de que se cosa s'ha acabada en pau y que visque en pau y hasta en Perè».

Aquesta setmana feim curt per causa de que a ca's Notari hey anaren a saneà en so bombillo de s'Ajuntament y li bañaren es papés. Los tenim a nes sol perque aixuguin y la setmana qui vé, si ha fet bon sol, continuarém como los folletines.

UN QU'HEU SAP.

EN XERRIM
Aquesta setmana pasada es veinats des carré d'ets Oms feren una Flamada d'aquelle memorables y com a dit carre tot es personal es trabayadò nombraren una comisió a s'altura de ses circumstancies, la cual, armada d'un certificat de s'Alcalde de Barrio, sa presentà can mucha bona a s'Ajuntament demenant a n'el Señó Llompart, Cornisari General des Municipi, atentament, si los facilitaria sofra per tirà a dins sa pira purificadora de s'aire viciat.

El Señó Llompart los va remetre a s'adlátere Señó Fons ministre encarregat des desinfectants y el Señó Fons escoltada sa petició los contestà que si volien sofre s'havien de gratà sa buixaqua.

«Vol di, Señó Fons, qu'es desinfectants per uns son de balde, gratis, sense pagars y per altres s'han de pagà por cuanto vos....»

Nòltros opinam qu'el Señó Fons es venjatiu y ets electos des carré d'ets Oms que demandaven sofre no volgueren donà es vot a ses eleccions passades, però també opinam qu'en cas d'epidemi tuthom hey te sa pell y hasta es politichs s'han d'afficà sa política a nes.....nás.

Quedam entesos?

Dia 9 del mes en curs - lletjirim a «La Almudaina» que sa Viuda e Hijos de José Juan que tenen Drogueria a devant es Llrich varén oferi 115 caixes de pots de llet condensada suiza a Don Alfredo Llompart y aquest seño contestà que los despatxassen pot a pot a caseua a preu de tassa.

Ara be; Si una persona, enterada d'això, hey va per comprarne un, li diuen que non tenen y tant heu han dit, que no ha faltat qui anas a dona coneixament des fet raro a Don Alfredo, contestant el seño Llompart que quizás no los haurien rebut.

A ca sa Viuda e Hijos de José Juan ara diuen que aixo era una equivocació des periodic y sa quedan tan freschs.

«En que quedam? No li convenia a sa Viuda e Hijos d'en Pep Juan vendre es pots a preu de tassa o varen eferhi lo que no tenien?

Mos diuen de bona tinta que los tenen a dins es magatzem y si es així... Ojo al Cristo, que es de plata!

De sa Regió

DE BINISALEM

Per corresponde a un fet d'anticipació trop oportú publicà per medit d'EN XERRIM, un fet procediment d'una ove y un jove d'es carré de Sas Rocas; es jove trabava a sa fabrica de calsat d'en Vidal y Ferrà y ella es brodedora y trabaya an es carré de sa Creu. Pero resultà que trabayant an aquest carré, se dita jove que tan xiflada està pes seu pimpollo, no'l potria veure en freqüenci, y en tal objecte suplica a sa seva mare per anà a devés sa sebeteria a trabaya amb una metre en s'intenció de veure o pegà s'espillada durant s'entrada y sortida de la gent de sa sebeteria.

D'això no en tenim res que di perque qui no'n té en serca lo que censuram es això de festetjà per devés sas cotxerias de c'an Perico y c'an Garrové y en sa nit es molt perillós debut a que passa poça gent, perque en cas d'una caigu la dins un carrerò tan fosc es difícil es troba auxili y ademés que s'estopa arran des foc s'encen.

Brodedora presumida per avuy te bastará y si no't vols enmendá.

EN XERRIM te donarà una bona medicina.

UN QU'HEU SAP.

DE BUNYOLA

Ay Jaumet Llarguet, banaua!

Te dic amb filosofia

qu'en sa teua poesia

m'ets deixat sense paraula.

Qui és capás de contestà a un caramull de mentidas, calumnias, bestieses y excuses mal escusadas, escrites per un beninoni, que té per ploma una coua de porc y per cap una carbassa y fumadas per un innocent amb mes poes que pesses, que té una caparrota tan dura que no vol comprenda qu'ell es un infeliz, beneit, y que té una llenço més llarga que sas seves kilométricas camas y que segons informes el poden calificà de riu. Però no per això tets d'alegrà Guell Ara mes que may jo m'enpeny en ferte entrà en rahó perque llevó pugas di: —Tenia rahó en Patruñes, som indigne de viure en personas m'en vaix a viure amb un porc. Vaix veure qu'aquesta setmana l'havias enfilada amb versos. No sabeu perque? Perque ja no sap que mos ha de di, y com es versos ocupen molt de lloc, amb pocas cosas en surt. No obstant perque vejis que també en sé fé, rompen amb vers, apesa de lo molt qu'et tenc que di:

Escol em ronyós poyós
tan si et dona o no la grana
y veurás com nant per llana
mols de pics un en surtós.

Fas coses de lo mes mones
que devén sé castigadas,
pués t'en vés moltes vegades
a robà cols borratxones.

De segú no negarás,
encara qu'en tenguis ganas
qu'a robà sacs de màgranes
a s'hort de «Ca'n Menos» vés.

Que no tenc vergonya xerra
sa teua llenço, petarro;

no hu crec perqu'ets un quegarro
que no vols es conti d'enterra,

Ademés també has posat
que sa ronya me roga al aneu
mes sabràs cara de pegà
qu'a tú ja te té roegat.

Y que conte no es manfa
estimada, cajadera,

qu'et roega de tal manera
que no tens ni sesomias.

Desde qu'armat de guems vés
he sabut delo més bé
qu'en passà pes teu carré

es precis taparsé es nás,
perqu'així com tots ompliu,
es guems y no les buidau

la resulta que tot vos cau
y es quart s'assebla a un riu.

Devalia tal ingredient,
per s'escala y a s'entrada
heu pren per punt d'parada
asfixiant tota la gent.

En cuant an es guems gandul,
es tot cuant me resta di
que si un m'en poses a mi
t'el posaré an es teu ful.

* * *

Per acabá, amo d'es poys,
té diré ja qu'així heu vols
qu'et convé mes robà cols,
que no escriue quatre doys.

PATRUÑES

DE SA POBLA

Per informes rebuts des Corresponsal de Campanet y Buje, hem sabut qu'es nostro apreciat Corresponsal de Sa Pobla D. Pep Mas dissapte passat s'altre, mori a consecuències d'es «grippe».

Senim vivament sa perdia d'aquest gran amic nostro y enviam es més sentit pésame a sa seua familia.

DE BUJER

D'entre tots es pajesos bujeros americanos qu'han regresat an aquet poble ja siga de l'América del Sur com de l'América Central, es molt digne de mencionà, ja siga pe se se

va llenço criticadora com també sa prima, nera que te d'etsejerà, D. Pep Capó (a) Aloy i a elllos.

Pues heu de saber estimats lectors que sa seva llenço es lo que no hey hagut ni s'etendades des carre d'es Sant an es Juriol eran pitjor, y en prove d'això escoltau es siguiente reclam:

Després d'haver adquirida una grose fortuna per Bones Ayres, resolgué tornar vení an aquest poble però com que se fortuna qu'ha via adquirida no era en dobbés (sinó qu'era de pel) y no en tenia suficients per comprà es passatje determina anà a visitar alguns bujerrons qu'hey havia per dins sa mateixa capital, per veure si obtindria lo suficient per poré arribar a aquesta illa de Mallorca, però com qu'aquells ja coneixian aquest Sant, no creueren en sos seus miracles y l'enviaren a filia.

En vista d'això no li quedà més ramey que trabaya fins que v'ave guanyat per poré arribar a Mallorca

(Continuara)

DE FELANITX

En esta Ciudad tenemos un tan expléndido alumbrado que el sábado último (y que por cierto llovia), el pobre vecino que por necesidad hubiese de transitar por la calle de Morey, y no iba provisto de un farolillo, se veía obligado a descalzarse y tomar las mil precauciones, porque brillaban casi por su ausencia la insuficiente y escasa luz, y por su abundancia y profundidad, los charcos, agua y lodo.

No podria el Sr. Alcalde, de los mil metros de piedra machacada que el muy ilustre Ayuntamiento tiene en proyecto, destinar por necesidades públicas, conceder varias metros de dicha piedra por el arreglo de la mencionada calle?

Si así lo hiciera se lo agradecerían los vecinos de dicha calle, el público en general y los transeuntes foráneos que por ella tienen que transitar.

UN TRANSEUNTE

IVISCA SA PAU

Dijous d'aquesta setmana es Sollerics teren una manifestació de simpatia amb honò a haversé acabat sa guerra.

Sa passejja sa murga de sa «Lliri Sollerense» pes carrés mes cèntrics d'aquesta ciutat tocando bonitos pasodobles. Sa nostra ciutat ardia en fiesta, con deyan ets cronistas d'altre temps, sa donaren alguns crits de viva sa «Par» y mientras tant ets germanofíss sollerics feván bullia donant una demostració d'alegría que no sentian.

Es nostros músics demostraron essé més ganduls qu'un que no vaya de feyna pues en casi tot es carre de sa Liuna no tocaren una sola pessa.

Per final, se manifestació se dirigí a deuva t's Casas de la Vila y es nostre Alcalde accidental, va dirigí sa paraula an es públic, y per colmó de se generositat el convidà a un Te Deum que se canta a l'Iglésia.

Nostros mos creiem que ets iniciados d'aquesta manifestació havien estat els Republicans y Reformistas de Sóller, per resulta que, o los ho prengueren de ses mans o que a Sóller no hey hagut Republicans ni Reformistas, o si ni ha hagut mat un papé tan ridicul, que mes valdría estassen a caseua y en lloch de dirlos d'es partit avansat que los diguen d'es partit tranquilo.

En es «Centro Reformista», hev havia fosa de banderas, liquin papé mes trist es havé de servir de plato de segunda mesa!!!

Senyors Presidents de sas Societats avanzadas de Sóller, que sou mortso vius?

SOLLER. Lip. Moderna de Calatayud